

Հաստատված է

«Շիրակի Մ. Նալբանդյանի անվան պետական համալսարան»

հիմնադրամի գիտական խորհրդի

2017 թ. ապրիլի 11-ի նիստում

Գիտական խորհրդի նախագահ _____ Ս. Մինասյան

*Հիմք՝ ԳՊՄԻ ՊՈԱԿ-ի գիտական խորհրդի
26.05.2012թ. նիստում հաստատված
«ԳՊՄԻ ՊՈԱԿ-ի ամբիոնի» կանոնակարգ*

Օ Ր Ի Ն Ա Կ Ե Լ Ի Կ Ա Ն Ո Ն Ա Դ Ր ՈՒ Թ Յ ՈՒ Ն
«ՇԻՐԱԿԻ Մ. ՆԱԼԲԱՆԴՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ»
ՀԻՄՆԱԴՐԱՄԻ ԱՄԲԻՈՆԻ
(ՆՈՐ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹՅԱՄԲ)

1. ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԴՐՈՒՅԹՆԵՐ

- 1.1. Սույն օրինակելի կանոնադրությունը «Շիրակի Մ. Նալբանդյանի անվան պետական համալսարան» հիմնադրամի (այսուհետ՝ ՇՊՀ) կանոնադրության հիմնադրությունների համաձայն սահմանում է համալսարանի ամբիոնի կառուցվածքը, գործառույթները, կառավարումը, ամբիոնի գիտամանկավարժական, գիտական և ուսումնասօժանողական համակարգի ձևավորման, վերակազմավորման և լուծարման սկզբունքները:
- 1.2. Ամբիոնի կանոնադրության և ամբիոնի օրինակելի կանոնադրության դրույթների միջև հակասություն առաջանալու դեպքում գործում են օրինակելի կանոնադրության դրույթները:
- 1.3. ՇՊՀ ամբիոնի օրինակելի կանոնադրությունը, վերջինիս հիման վրա կազմված ամբիոնների կանոնադրությունները հաստատվում են ՇՊՀ գիտական խորհրդի որոշումներով:
- 1.4. ՇՊՀ ամբիոնը համալսարանի հիմնական ուսումնագիտական-մեթոդաբանական կառուցվածքային ստորաբաժանում է, որ միավորում է մասնագիտական ընդհանրություն ունեցող գիտամանկավարժական կազմին, իրականացնում է ուսումնական, ուսումնամեթոդական և գիտահետազոտական աշխատանքներ, բարձրորակ մասնագետների և գիտամանկավարժական կադրերի պատրաստում, նպաստում նրանց որակավորման բարձրացմանն ու վերաորակավորման գործընթացներին:
- 1.5. Ամբիոնի պաշտոնական անվանումն է՝
հայերեն՝ _____
ռուսերեն՝ _____
անգլերեն՝ _____
- 1.6. Ամբիոնի գտնվելու վայրն է՝ _____

2. ԱՄԲԻՈՆԻ ԿԱՌՈՒՑՎԱԾՔԸ, ԳՈՐԾԱՌՈՒՅԹՆԵՐԸ ԵՎ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒՄԸ

- 2.1. Ամբիոնը ստեղծվում է տվյալ ոլորտի մասնագիտություններին համապատասխան ուսանողական համակարգի, ուսումնական ծանրաբեռնվածության ծավալի և հինգից ոչ պակաս մասնագետ-դասախոսների առկայության դեպքում, որոնցից առնվազն երեքը պետք է ունենա գիտական աստիճան (գիտական կոչում):
- 2.2. Ամբիոնի գործունեությունը համակարգվում է ֆակուլտետի դեկանի, պրոռեկտորների (իրենց իրավասության շրջանակներում) և ռեկտորի կողմից: ՇՊՀ «Ռազմական ամբիոնը» համակարգվում է ռեկտորի կամ ռեկտորի հրամանով՝ պրոռեկտորներից մեկի կողմից:
- 2.3. Ամբիոնի կառուցվածքը կարող է ներառել ուսումնական ու գիտական լաբորատորիաներ, մեթոդական կաբինետներ և այլ կառուցվածքային ստորաբաժանումներ, որոնք ապահովում են բուհի ուսումնական գործընթացը և գիտահետազոտական գործունեությունը:
Ամբիոնի կառուցվածքում նոր միավորներ կարող են ստեղծվել ֆակուլտետի խորհրդի կողմից ՇՊՀ գիտական խորհրդի նախագահին համապատասխան առաջարկություն ներկայացնելու և ՇՊՀ հոգաբարձուների խորհրդի նիստում հաստատվելու դեպքում:
- 2.4. Ամբիոնը պարտադիր պետք է ունենա հետևյալ փաստաթղթերը՝
  - 2.4.1. Ամբիոնի զարգացման հնգամյա ռազմավարական ծրագիր, ծրագրին համապատասխան ամենամյա աշխատանքային պլան, որոնք քննարկվում են ամբիոնի նիստում, հաստատվում՝ ֆակուլտետի խորհրդի նիստում,
  - 2.4.2. Ամբիոնի անձնագիր, դասախոսների ամենամյա աշխատանքային պլան և տարեկան հաշվետվություններ, ամբիոնի ուսումնական, հետազոտական և մեթոդական աշխատանքների տարեկան պլաններ, ժամահաշվարկ (ծավալ) և տարեկան ուսումնական բեռնվածք, ուսումնական գործընթացի ժամանակացույցներ,
  - 2.4.3. Ամբիոնի կողմից իրականացվող մասնագիտությունների կրթական ծրագրեր (մասնագիտության մասնագիր, ուսումնական պլան, ուսումնական պլանին համապատասխան առարկայական նկարագրեր),
  - 2.4.4. Ուսումնական գործընթացն ապահովող անհրաժեշտ փաստաթղթերի փաթեթ (յուրաքանչյուր դասընթացի թեմատիկ օրացուցային պլան, դասընթացների ուղեցույցներ, յուրաքանչյուր դասընթացի դասախոսությունների փաթեթներ (էլեկտրոնային և տպագիր), ուսանողների կիսամյակային առաջադիմության վերլուծության և բարելավման քայլերի ծրագիր),
  - 2.4.5. Ամբիոնին ուղղված մտից հրամաններ, քաղվածքներ և որոշումներ (վերջին հինգ տարվա), ինչպես նաև՝ ելից քաղվածքներ և որոշումներ,
  - 2.4.6. Ամբիոնի նիստերի արձանագրություններ և դրանց հիման վրա կազմված որոշումներ (վերջին հինգ տարվա),

- 2.4.7. Գիտաժողովների, գիտամեթոդական սեմինարների արձանագրություններ (վերջին հինգ տարվա),
- 2.4.8. Ուսանողների կուրսային և ավարտական աշխատանքներ, մագիստրոսական թեզեր (վերջին երկու տարվա),
- 2.4.9. Քննական տոմսեր (բակալավրի կրթական ծրագրի դեպքում՝ վերջին չորս տարվա, մագիստրոսի կրթական ծրագրի պարագայում՝ վերջին երկու տարվա):
- 2.5. Ամբիոնի հաստիքացուցակը ներառում է.
- 2.5.1. գիտամանկավարժական կազմ՝ պրոֆեսորներ, դոցենտներ, ասիստենտներ, դասախոսներ,
- 2.5.2. ուսումնաօժանդակ կազմ՝ ամբիոնի գործավար, ուսումնական, գիտական լաբորատորիայի կամ մասնագիտական կաբինետի վարիչ, լաբորանտ:
- 2.6. Ամբիոնի պրոֆեսորադասախոսական պաշտոնների զբաղեցման պայմաններն ու կարգը սահմանվում են համալսարանի պրոֆեսորադասախոսական կազմի ձևավորման կանոնակարգի հիման վրա: Ուսումնաօժանդակ կազմի պաշտոնները նշանակվում են ռեկտորի կողմից՝ ամբիոնի վարիչի առաջարկության հիման վրա:
- 2.7. Ամբիոնի կառուցվածքը և հաստիքները հաստատում է ՇՊՀ գիտական խորհուրդը: Ամբիոնում պրոֆեսորադասախոսական կազմի աշխատանքի ընդունումը, նրանց և ՇՊՀ-ի միջև աշխատանքային հարաբերությունների կնքումը իրականացվում է պայմանագրային հիմունքներով, մրցութային կարգով:
- 2.8. Ամբիոնը՝
- 2.8.1. մասնակցում է մասնագիտական կրթական չափորոշիչների մշակման գործընթացին.
- 2.8.2. մշակում է մասնագիտական կրթական ծրագրեր (մասնագիտության մասնագիր, ուսումնական պլան, ուսումնական պլանին համապատասխան առարկայական նկարագրեր).
- 2.8.3. մշակում է առարկայական ծրագրերին համապատասխան թեմատիկ օրացուցային պլաններ.
- 2.8.4. կազմակերպում է մասնագիտական կողմնորոշման աշխատանքներ,
- 2.8.5. մասնագիտական կրթական ծրագրերին համապատասխան իրականացնում է ուսումնական գործընթաց.
- 2.8.6. իրականացնում է ուսանողների դաստիարակչական աշխատանքներ,
- 2.8.7. կազմակերպում ու վերահսկում է ուսանողների արտադրական, մանկավարժական, ուսումնական և այլ պրակտիկաներ.
- 2.8.8. կազմակերպում և իրականացնում է՝
- ա. տեսական, փորձարարական և կիրառական գիտահետազոտական աշխատանքներ, ինչպես նաև նոր գիտական ուղղությունների մշակման և ձևավորման գործընթաց.
- բ. գիտամանկավարժական կադրերի պատրաստում, ամբիոնի կազմի և մասնագետների որակավորման բարձրացման ու վերաորակավորման գործընթացներ:

- 2.8.9. գիտահետազոտական և գիտաարտադրական աշխատանքներին ներգրավում է ուսանողներին,
- 2.8.10. առաջարկում է կնքել փոխհամագործակցության պայմանագրեր հետազոտական կազմակերպությունների հետ,
- 2.8.11. համալսարանի միջազգային գիտատեխնիկական համագործակցության շրջանակներում իրականացնում է գիտական ծրագրեր,
- 2.8.12. կազմակերպում է ուսումնական, ուսումնամեթոդական և գիտական համապատասխան գրականությամբ ամբիոնը համալրելու գործընթացը:
- 2.9. Ամբիոնի վարիչ կարող է ընտրվել գիտությունների այն պրոֆեսորը կամ դոցենտը, որն ունի գիտությունների դոկտորի կամ թեկնածուի գիտական աստիճան (տվյալ ամբիոնի մասնագիտական և հարակից ուղղություններով), վերջին տաս տարվա աշխատանքային գործունեության ընթացքում առնվազն հինգ տարվա գիտամանկավարժական աշխատանքի ստաժ:
- Թեկնածության բացակայության դեպքում մեկ ամսվա ընթացքում հայտարարվում է կրկնակի մրցույթ, որին կարող են մասնակցել նաև գիտությունների թեկնածուի գիտական աստիճան ունեցող անձինք՝ նույն պահանջով:
- Ամբիոնի վարիչի պաշտոնում կրկնակի մրցույթ հայտարարելու արդյունքում համապատասխան թեկնածության բացակայության դեպքում ՇՊՀ ռեկտորը նշանակում է ամբիոնի վարիչի ժամանակավոր պաշտոնակատար՝ առավելագույնը երկու տարի ժամկետով (անկախ գիտական աստիճանի կամ գիտական կոչումի առկայությունից)՝ մինչև նոր մրցույթ հայտարարելը:
- Ամբիոնի վարիչն իր պաշտոնը կարող է զբաղեցնել ոչ ավելի, քան երկու ժամկետ անընդմեջ:
- 2.10. Ամբիոնի վարիչն ընտրվում է բաց մրցույթով, փակ, գաղտնի քվեարկությամբ, մինչև հինգ տարի ժամկետով: Ընտրությունների արդյունքների հիման վրա ամբիոնի վարիչին պաշտոնի է նշանակում ՇՊՀ ռեկտորը: Ամբիոնի վարիչի ընտրությունը կազմակերպվում և իրականացվում է ըստ ամբիոնի վարիչի ընտրության կանոնակարգի՝ հաստատված ՇՊՀ գիտական խորհրդի կողմից: Ամբիոնի վարիչի գործունեությունը համարվում է գիտամանկավարժական աշխատանք:
- 2.11. Ամբիոնի վարիչը՝
- 2.11.1. հաշվետու է ամբիոնին, ֆակուլտետի դեկանին, ՇՊՀ պրոռեկտորներին և ռեկտորին.
- 2.11.2. ֆակուլտետում և ֆակուլտետից դուրս ներկայացնում է ամբիոնը, մասնակցում է ամբիոնի գործունեությանն առնչվող հարցերի քննարկմանը.
- 2.11.3. նախագահում է ամբիոնի նիստերը.
- 2.11.4. ի պաշտոնե ֆակուլտետի խորհրդի և դեկանատի անդամ է.
- 2.11.5. իրականացնում է ամբիոնի տարեկան ուսումնական ծանրաբեռնվածության և ամբիոնի աշխատողների

պարտականությունների բաշխումը, վերահսկում դրանց կատարման ժամկետներն ու որակը.

- 2.11.6. պլանավորում ու ղեկավարում է ամբիոնի ուսումնամեթոդական աշխատանքները և մասնագիտական կրթական ծրագրերի (մասնագիտության մասնագիր, ուսումնական պլան, ուսումնական պլանին համապատասխան առարկայական նկարագրեր) կազմումը.
  - 2.11.7. կատարում է ամբիոնի դասախոսների դասալսումներ, քննարկում՝ դրանք.
  - 2.11.8. ֆակուլտետի խորհրդի հաստատմանն է ներկայացնում ամբիոնի զարգացման հնգամյա ռազմավարական ծրագիրը, վերջինիս համապատասխան՝ ամենամյա աշխատանքային պլանը.
  - 2.11.9. կազմակերպում է գիտամանկավարժական կադրերի պատրաստման, ամբիոնի պրոֆեսորադասախոսական կազմի որակավորման բարձրացման և վերաորակավորման գործընթացները.
  - 2.11.10. իրականացնում է վերահսկողություն և կրում պատասխանատվություն՝ ամբիոնում ուսումնական, մեթոդական և գիտահետազոտական աշխատանքների կազմակերպման համար.
  - 2.11.11. իրավասու է նախաձեռնել ամբիոնի աշխատակիցների պարգևատրման և խրախուսման գործընթացները: Անհրաժեշտության դեպքում միջնորդում է ՇՊՀ ռեկտորին՝ ամբիոնի աշխատակիցներին կարգապահական տույժերի ենթարկելու համար:
- 2.12. Ամբիոնի ուսումնագիտական գործունեությանը վերաբերող հիմնական հարցերը քննարկվում են ամբիոնի գիտամանկավարժական կազմի նիստում: Ամբիոնի նիստը գումարվում է ամիսն առնվազն մեկ անգամ:
- Ամբիոնի նիստում որոշումներ կայացնելիս քվեարկելու իրավունք ունեն տվյալ ամբիոնում դասավանդողները:
- Ամբիոնի ուսումնաօժանդակ համակազմի աշխատողներն ամբիոնի նիստին մասնակցում են խորհրդակցական ձայնի իրավունքով:
- Ամբիոնի արտահերթ նիստեր կարող են գումարվել ամբիոնի վարիչի, ֆակուլտետի ղեկանի կամ բուհի ռեկտորի (պրոռեկտորների) նախաձեռնությամբ, ինչպես նաև՝ ամբիոնի դասավանդողների առնվազն երկու երրորդի պահանջով:
- Ամբիոնի նիստն իրավագոր է, եթե մասնակցում է կազմի առնվազն երկու երրորդը: Նիստի որոշումներն ընդունվում են կազմի ընդհանուր ձայների պարզ մեծամասնությամբ:
- 2.13. Ամբիոնի նիստը՝
- 2.13.1. առաջարկություններ է ներկայացնում ֆակուլտետի ղեկանի թեկնածությունների վերաբերյալ.
  - 2.13.2. առաջարկություններ է ներկայացնում նոր ուսումնական մասնագիտությունների, մասնագիտացումների և դասընթացների կազմակերպման վերաբերյալ.
  - 2.13.3. քննարկում և հաստատման է ներկայացնում.
    - ա. մասնագիտական կրթական ծրագրերը (մասնագիտության մասնագիր, ուսումնական պլան, ուսումնական պլանին համապատասխան առարկայական նկարագրեր), ամբիոնի

գործունեությանն առնչվող այլ մեթոդական փաստաթղթեր, նյութեր և ձեռնարկներ.

բ. ուսանողների ավարտական աշխատանքների, մագիստրանտների թեզերի և ասպիրանտների գիտական ատենախոսությունների թեմաները, առաջադրում նրանց ղեկավարների թեկնածությունները.

2.13.4. հաստատում է անհատական ուսումնական պլաններ՝ մասնագիտության (մասնագիտացման) շրջանակներում առանձին ուսանողների մասնագիտացման ուղղությունների համար կամ առաջադիմող ուսանողների անհատականացված ուսուցման կազմակերպման նպատակով.

2.13.5. ներկայացուցիչներ է առաջադրում ֆակուլտետի խորհրդում, մեթոդական խորհրդում, ֆակուլտետի խորհրդին է ներկայացնում համալսարանի գիտական խորհրդի անդամության թեկնածուներ,

2.13.6. քննարկում և ֆակուլտետի խորհրդի հաստատմանն է ներկայացնում ամբիոնի աշխատանքների տարեկան պլանը.

2.13.7. ամբիոնի աշխատողների ձայների առնվազն երկու երրորդի հիման վրա իրավասու է ֆակուլտետի խորհրդին առաջարկություն ներկայացնել ամբիոնի վարիչի պարտականությունների վաղաժամկետ դադարեցման վերաբերյալ.

2.13.8. քննարկում և որոշումներ է ընդունում ամբիոնի գործունեությանն առնչվող այլ հարցերի վերաբերյալ:

2.14. Որոշումների, եզրակացությունների և առաջարկությունների ընդունման կարգը (փակ կամ բաց քվեարկությամբ) որոշվում է ամբիոնի նիստում:

2.15. Ռեկտորի առաջարկությամբ ՇՊՀ գիտական խորհուրդը բաց քվեարկությամբ կարող է ամբիոնի վաստակաշատ վարիչին շնորհել «Ամբիոնի պատվավոր վարիչի» կոչում: «Ամբիոնի պատվավոր վարիչի» կոչում շնորհվում է միջազգային ճանաչում ունեցող գիտական ուղղություն և համապատասխան դպրոց ստեղծած այն պրոֆեսորին, ով բուհում ծավալել է նվազագույնը քսան տարվա գիտամանկավարժական գործունեություն, որից առնվազն տաս տարին զբաղեցրել է ամբիոնի վարիչի պաշտոնը:

Ամբիոնի պատվավոր վարիչի գործառույթները սահմանվում են ռեկտորի հրամանով (լրաց. գիտական խորհրդի 11.05.2017թ. N 10/4.1 որոշմամբ):

3. ԱՄԲԻՈՆԻ ՊՐՈՖԵՍՈՐԱԴԱՍԱԽՈՍԱԿԱՆ ԿԱԶՄԻ ՀԱՍՏԻՔԱՑՈՒՑԱԿԻ ՁԵՎԱՎՈՐՈՒՄԸ

3.1. Ամբիոնի պրոֆեսորադասախոսական կազմի հաստիքացուցակը (բաշխումն ըստ տարակարգերի) ձևավորվում է՝ հաշվի առնելով հետևյալ պայմանները՝

3.1.1. տարակարգային կառուցվածքին համապատասխան պրոֆեսորադասախոսական կազմի առկա դասակարգվածություն.

3.1.2. առաջարկվող տարակարգային կառուցվածքին համապատասխանող դասախոսությունների չափորոշված նվազագույն ժամաքանակի առկայություն.

- 3.1.3. ամբիոնի մասնակցությունը տարբեր մասնագիտական կրթական ծրագրեր սպասարկելու գործում.
- 3.1.4. տվյալ ուսումնական տարում նոր մասնագիտություններ (մասնագիտացումներ) և ուսումնական դասընթացներ կազմակերպելու, ինչպես նաև հետազոտական նոր ծրագրեր հիմնելու հնարավորություններ:
- 3.2. Ամբիոնը, ելնելով կատարվող մանկավարժական, գիտական, ուսումնաօժանդակ և ինժեներատեխնիկական աշխատանքների ծավալից ու ձևերից, մշակում է իր աշխատողների ուսումնական բեռնվածությունը՝ ըստ բուհի գիտական խորհրդի կողմից հաստատված չափանիշների, որոնք չափակարգում են՝
- 3.2.1. նվազագույն և առավելագույն ուսումնական բեռնվածքը՝ ըստ պրոֆեսորադասախոսական հիմնական տարակարգերի (պրոֆեսոր, դոցենտ, ասիստենտ, դասախոս).
- 3.2.2. ուսումնական բեռնվածքում դասախոսությունների նվազագույն հաշվեկշիռը:
- 3.3. Նշված չափորոշիչների սահմաններում ամբիոնի պրոֆեսորադասախոսական կազմի անդամներին կարող է հատկացվել տարբեր ուսումնական բեռնվածք՝ միաժամանակ ելնելով ուսուցանվող դասընթացների բազմազանության աստիճանից, նոր դասընթացների և դրանց բաղադրիչների (դասախոսություններ, գործնական և լաբորատոր պարապմունքներ, կուրսային, ավարտական աշխատանքներ և մագիստրոսական թեզեր) ստեղծման, մեթոդական ապահովման և իրականացման առանձնահատկություններից, ինչպես նաև պայմանագրով սահմանված հետազոտական աշխատանքների հաշվեկշիռից:
- 3.4. Պրոֆեսորադասախոսական կազմի տարեկան ուսումնական ծանրաբեռնվածությունը չպետք է խախտի առանձին բաղադրիչների (դասախոսական, գործնական, լաբորատոր պարապմունքներ, ուսումնական և մանկավարժական փորձառություն, կուրսային, հետազոտական, ավարտական աշխատանք) համամասնությունները՝ ըստ «Ուսումնամեթոդական գործընթացի կառավարման և գործատուների հետ համագործակցության կենտրոնի» կողմից տրված կարգացույցի:
- 3.5. Պրոֆեսորադասախոսական կազմի հաստիքացուցակը ամբիոնը ներկայացնում է ֆակուլտետի խորհրդի քննարկմանը, որից հետո ՇՊՀ պրոռեկտորների երաշխավորմամբ հաստատվում է բուհի գիտական խորհրդի կողմից:

4. ԱՄԲԻՈՆԻ ԼՈՒԾԱՐՄԱՆ ԿԱՐԳԸ

- 4.1. Ամբիոնը կարող է լուծարվել, եթե՝
- 4.1.1. ամբիոնի պրոֆեսորադասախոսական անձնակազմը չի բավարարում սույն կանոնակարգի 2.1 կետի պահանջը.
- 4.1.2. թողարկող մասնագիտությունների գծով ընդունելություն չի կատարվում (չհավատարմագրված մասնագիտություն,

աշխատաշուկայի պահանջարկի բացակայություն,
ֆինանսատնտեսական անարդյունավետություն և այլն):

- 4.2. Ամբիոնի իրավասությունները և գործունեության սկզբունքները կարգավորվում են համալսարանի և ֆակուլտետի կանոնադրություններով և սույն կանոնակարգով: ՇՊՀ գիտական խորհուրդը ֆակուլտետի խորհրդի առաջարկությամբ և ՇՊՀ ռեկտորի հիմնավորմամբ ամբիոնի ստեղծման, վերակազմավորման և լուծարման մասին ընդունում է որոշումներ: